

LUNDS
UNIVERSITET

Den Humanitära Katastrofen i Tigray

En visuell diskursanalys av svenska dagstidningars framställningar av lidande långt bort.

Abstract

The civil war in Ethiopia between the regime and the province of Tigray has for approximately two years displaced people and an extensive famine has hit the region as a result of the conflict (FN 2021). The conflict was enforced during a time period of several humanitarian crises and pandemics around the world, meanwhile a new war in Europe is taking place (BBC 2022). These events have been exposed and observed in the media in a time where images have gained an increasingly rapid spread and greater influence in the political debate. This study is based on a visual discourse analysis of Sweden's two biggest newspapers, Svenska Dagbladet and Dagens Nyheter and how they depict the conflict in Ethiopia. The thesis's methodological starting point has been inspired by Lene Hansen's approach and starting point of a visual discourse analysis. The study reveals that the conflict is considered a "*humanitarian disaster*" due to the consequences of the devastating famine that Tigray was left in during and after the conflict. By combining a visual discourse analysis and Lilie Chouliaraki's theoretical starting point "Distant Suffering", the analysis also clarifies how the news media shape and construct the news articles in the form of creating compassion and commitment to the people suffering in the conflict.

Key words: Visual international relations, Visual discourse analysis, Distant Suffering, Ethiopia, Tigray, Africa

Word count: 8629

Innehållsförteckning

1. Inledning.....	1
1.1 Bakgrund och problemformulering	1
1.2 Syfte och frågeställning	2
2. Teoretiskt ramverk.....	3
2.1 Tidigare forskning.....	3
2.1.1 Lene Hansen – Visuell internationell politik	3
2.1.2 Konflikters Visuella Inramning.....	5
2.2 Teori.....	7
2.2.1 Lidande långt bort	7
2.3 Mitt bidrag	9
3. Metod och material.....	10
3.1 Metodansats – Visuell Diskursanalys	10
3.2 Visuell Diskursanalys - Utgångspunkt	12
3.3 Material, urval och avgränsningar	14
3.4 Kodningen.....	15
3.5 Metodologiska överväganden och forskarens roll	16
4. Resultat och analys	17
4.1 Medias framställning av konfliktens diskurs	17
4.2 Den visuella gestaltningen av diskursen	20
4.3 Jämförelse av konfliktens symboler	26
5. Avslutning	27
5.1 Slutsatser	27
5.2 Avslutande diskussion	28
5.3 Vidare forskning	29
6. Referenser	31
6.1 Elektroniska källor	31
6.2 Tryckta källor.....	31
6.3 Artiklar.....	32

1. Inledning

1.1 Bakgrund och problemformulering

Vi lever idag i ett visuellt samhälle. Humanitära katastrofer, krig och internationella händelser synliggörs och formar vår uppfattning av världen genom bilder, videoklipp, tidningsartiklar, television och sociala medier (Bleiker 2018, s. 1). Det visuella samhället utvecklas i takt med världen runt omkring. Det ramar in, återberättar och utmanar befintliga politiska framställningar genom människans förmåga att se, känna och tänka. Bilder avslöjar och döljer, och många gånger är åskådarna inte medvetna om vad som är inkluderat eller exkluderat från rapporteringen och vilka de efterföljande politiska följderna blir (Bleiker 2018, s. 20).

Uppsatsens idé har formats utifrån WHO-chefen, Dr. Theodoros Adhanom Ghebreyesus, uttalande där han hävdar att "I don't know if the world really gives equal attention to black and white lives" (BBC 2022) och "whether the world really gives equal attention to Black and White lives" (The Guardian 2022). Citaten kommer som en motreaktion till den omfattande medierapporteringen som kriget i Ukraina fått i kontrast till rapporteringen kring de stridigheter som pågick i Etiopien och Tigray mellan åren 2020-2022 och på andra ställen i världen i media (BBC 2022).

Konflikten mellan Etiopien och provinsen Tigray tog sin startpunkt 2019 då landets nya parti *Välståndspartiet* bildades under ledning av den nya premiärministern Abiy Ahmed. Under perioden mottog även Ahmed nobels fredspris som en belöning för hans fredsliga intiativ som medlades med grannlandet Eritrea vilka resulterade i en lösning av ländernas långa gränskonflikt. *Tigreanska folkets befrielsefront*, TPLF, som tidigare varit en del av regeringsunderlaget, valde denna gång att ställa sig utanför det nya partiet. Efterkommande år ställdes, till följd av COVID-19 pandemin, landets nationella och regionala val in. Detta resulterade i reaktioner från TPLF som hävdade att det endast var en ursäkt för Abiy Ahmeds regim att utöka sin regeringstid. Samma år arrangerades ett delstatsval i Tigray i vilket TPLF segrade stort. Valet ogiltigförklarades däremot av centralregeringen som pausade utbetalningar av federala medel till Tigray under samma period, detta ledde i sin tur till att Tigray avfärdande regeringens legitimitet (Nationalencyklopedin, Etiopien).

Efter frysningen av federala medel till Tigray eskalerade konflikten återigen under hösten 2020, efter att regimen inledde en militäroffensiv mot delstaten. Till en början var detta en “polisiär operation” med syftet att endast gripa ett fåtal ledare för TPLF. Operationen urartade, eritreanska styrkor gick in som stöd till den Etiopiska regimen och stridigheterna spred sig till intilliggande regioner. Inbördeskriget har resulterat i att hundratusentals människor befinner sig på flykt och en omfattande hungersnöd som drabbar Tigrays befolkning hårt. Inbördeskriget beskrivs av FN som en humanitär katastrof där kvinnor och barn är särskilt utsatta (FN 2021). Under november 2022 ingicks ett fredsavtal och vapenvila mellan centralregeringen och TPLF-styret i Tigray som ett resultat av fredsförhandlingar med hjälp av den Afrikanska Unionen (AU) (Nationalencyklopedin, Etiopien).

Utifrån konflikten i Etiopien, ett krig i europa och flertalet humanitära katastrofer i många delar av världen, i kombination med att vi lever i en visuell värld där bilder innehar en ökad betydelse i den politiska debatten, ämnar uppsatsen att undersöka och klarlägga huruvida Svenska nyhetsmedier framställer och skildrar konflikten i Etiopien utifrån en visuell diskursanalys.

1.2 Syfte och frågeställning

Det övergripande syftet med denna uppsats är att utforska i vilken grad Svenska nyhetstidningar framställer olika händelser som utspelar sig på olika platser i världen. Syftet med arbetet är vidare att med hjälp av en visuell diskursanalys, undersöka hur Svenska nyhetstidningar framställer konflikten mellan Etiopien och Tigray. Jag vill granska det språk som används kring dessa händelser, hur tidningarna väljer att visualisera konflikten i sin nyhetsrapportering, genom journalisternas val av bilder och tillhörande text, och därigenom, kartlägga på vilket sätt konflikten skildras i nyhetsartiklarna.

Uppsatsens frågeställning(ar) lyder därmed som följande:

- På vilket sätt framställer svensk nyhetsmedia konflikten mellan Etiopien och Tigray?
- Vilka diskurser återfinns i Svenska Dagbladets och Dagens Nyheters nyhetsartiklar med fokus på konflikten i Etiopien och Tigray?
- Hur framställs lidande och död i tidningarnas visuella rapportering?

2. Teoretiskt ramverk

2.1 Tidigare forskning

I följande avsnitt kommer en grundlig kartläggning kring tidigare visuella studier av visuella internationella relationer att presenteras. Vidare kommer även uppsatsens centrala teoretiska utgångspunkt Lilie Chouliarakis "Lidande långt bort" att introduceras. Avsnittet tar slutligen upp vilket bidrag denna studien kommer fylla inom forskningsområdet.

2.1.1 Lene Hansen – Visuell internationell politik

"Photographs might be seen primarily as conveyors of information about important events in the world, but they are also part of a complex network of cultural phenomena"

(Wright, 2011: 317 i Hansen m.fl 2021, s. 369).

Uppsatsens metodologiska utgångspunkt har huvudsakligen inspirerats från Lene Hansens vetenskapliga artikel *"The visual international politics of the European refugee crisis: Tragedy, humanitarianism, borders"* (Hansen m.fl 2021). Artikeln tar avstamp i en kombination av två metodologiska utgångspunkter: en kvalitativ visuell diskursanalys och en kvantitativ visuell innehållsanalys, där den förstnämnda är central för uppsatsen. Artikeln uppmärksammar hur bilder synliggör lidande och död och hur dessa påverkar internationell politik och policyskapande inom EU. Artikelns fokus riktas mot hur den europeiska flyktingkrisen kommunicerades inom EU. Studien genomfördes utifrån sju EU - länders vanligaste förekommande tidningar (däribland Sveriges Dagens Nyheter och Göteborgs Posten)(Hansen m.fl 2021 s. 375). Följande uppsats ämnar på liknande sätt att kartlägga, utifrån ett diskursanalytiskt perspektiv, hur nyhetsmedia kommunicerar konflikten mellan Etiopien och Tigray till den svenska publiken via två större nationella nyhetstidningar. Skillnaden kommer däremot vara att fokuset ligger på media som institution och på vilket sätt nyhetstidningarna framställer en konflikt som utspelar sig långt ifrån.

Hansen m.fl utgår ifrån ett urval av fotografier som använts, cirkulerat och skapat rubriker i nyhetsmedia, hur dessa blivit ikoniska för perioden samt hur de bidragit till att framställa en visuell

kontext som motiv för policyskapande inom EU (Hansen m.fl 2021 s. 368). Artikeln undersöker på vilket sätt den Europeiska flyktingkrisen synliggjordes utifrån större händelser (stora drunkningsolyckor i medelhavet, bilden på pojken Alan Kurdis liggande på en strand med huvudet ner, som bidrog till de första fysiska konfrontationen mellan Grekland och Makedonien) och hur uttalanden och beslut artade sig inom det Europeiska rådet och EU - rådet för rättsliga inrikes frågor, därefter (Hansen m.fl 2021 s. 368). Artikeln utgår ifrån en humanitär diskurs kopplat till flyktingar som *utsätts* för risk, samt en diskurs kopplat till gränskontroll där flyktingar *utgör* en risk. Genom de metodologiska utgångspunkterna teoretiserar författarna huruvida bilder från den Europeiska flyktingkrisen kan förstås som “talande” och polysemiska, med andra ord; bilders mångtydighet. Den visuella diskursanalysen belyser även bildernas visuella motiv och ikoner som stod ut bland mängden (Hansen m.fl 2021, s. 370).

I artikeln identifieras centrala diskurser inom EU:s beslutsfattande och dess förebyggande nyhetsrapporteringar och nyhetsbevakning under perioden. Utifrån detta framkom att flyktingkrisen artikulerades som en “tragedi” där arbetet för att förebygga att något liknande i framtiden inte skulle förekomma var centralt och där flyktingar sågs som “offer och i behov av skydd”. Flyktingarna var även “offer till smugglare” snarare än till krig, förföljelse och fattigdom och att de blivit lurade istället för att det var deras egna val att lämna en ohållbar situation i sitt hemland (Hansen m.fl 2021, s. 371). Vid identifieringen av medias diskurs framkom följande sammanfattande diskurs inom EU - “a humanitarian articulation of victims in need of care and a border control articulation of migrants as bodies to be managed”. Europeiska nyheter framförde även “migranter som hot” och att flyktingarna var en “hotande massa” vilka flödade över europeiska samhällen då det även ansågs göra det möjligt för terrorister att komma in i Europa vid denna tiden (Hansen m.fl 2021, s. 372).

I artikeln uppenbarades en likhet mellan EU:s politik och den visuella diskursen i förmedlandet av en mångtydig humanitarism där flyktingar är offer och i behov av vård och även individer vars tillgång till EU måste kontrolleras. Den visuella diskursen utgick ifrån fem huvudsakliga motiv från de bilder som analyserades. Två av motiven framställer flyktingar som *individer i behov av förvaltning*. Två andra motiv förmedlar flyktingar i *behov av vård* och det femte visualiserar *flyktingar som kommer fram till grekiska stränder*. Dessa motiv var allmänna och mångtydiga,

polysemiska och utgjorde olika betydelser beroende på tolkningen av bilden. Till exempel, bilder med liksäckar kan visualisera flyktingar som offer men kan även förstärka narrativet kopplat till migration som en tragedi och anledning till varför flyktingar inte borde bege sig ut på en farlig båtutur från början (Hansen m.fl 2021, s. 382).

På liknande sätt som ovan presenterats kommer uppsatsens analys av medierapporteringen av konflikten i Etiopien vara polysemisk i bemärkelsen att tolkningarna som görs kan bli annorlunda beroende på vems forskningsglasögon som sätts på. Uppsatsens teoretiska ramverk utgör därför en viktig och central del i uppsatsen för att bibehålla objektivitet vid utförandet av analysen.

2.1.2 Konflikters Visuella Inramning

“Images can open up important spaces for inviting reflection, outrage and empathy for those caught up in conflict situations”

(Pantti M 2013, s. 18).

En annan utgångspunkt inom området för visuell forskning inom internationella relationer är Mervi Panttis, vars forskning fokuserar på den visuella inramningen av konflikter. I artikeln i *“Seeing and not seeing the Syrian crisis: New visibility and the visual framing of the Syrian conflict in seven newspapers and their online editions”* redogör Pantti framställandet av krisen i Syrien utifrån sju länders nyhetstidningar (“quality press”). *El Pais (EP) Spanien, Helsing Sanomat (HS) i Finland, La republica (LR) i Italien, Romania Libera (RL) i Rumänien, The Guardian (Gu) i Storbritannien, Kommersant (KO) i Ryssland, och Hurriyet (HU) i Turkiet* (Pantti 2013, s. 4). Studien fokuserar på att ge ett detaljrikt empiriskt bevis kopplat till hur framställandet och valet av den visuella rapporteringen avgörs baserat på den kulturella kontexten som nyhetstidningar och journalister befinner sig i (Pantti 2013, s. 4). I likhet till Lene Hansens artikel, motiverar Pantti studiens relevans utifrån att få studier har fokuserat på “mainstream media” men med skillnaden att fokuset riktas mot rapporteringen kring Syrienkrisen och dess användning av visuella bilder (Pantti 2013, s. 2). I studien används en kvantitativ visuell innehållsanalys där medierapportering undersöks utifrån ett tidsspänn på 7 månader. Nyckelhändelser och frågeställningar identifieras i kontexten av brott mot mänskliga rättigheter samt det internationella trycket utifrån (Pantti 2013, s. 5).

I artikeln benämns flertalet forskare inom området och konkretiseringar av koncept inom “ny visualitet” samt “gammal och ny media”. En av dem är John Thompson (2005) som refererar till nya teknologier inom kommunikation och införlivandet av den nya tidens medier, i kombination med “gamla medier”, vilka har bidragit till att det som tidigare varit osynligt inom media nu är synligt för alla (Thompson 2005, s. 31 i Pantti 2013). En central paradox i artikeln går att utläsa då konflikten uttryckts dels i stridigheter på markplan men även på nya mediers plattformar där en kamp fördes om synlighet och legitimitet (Pantti 2013, s. 1). Artikeln skrevs två år in i konflikten och vid tidpunkten uppenbarades paradoxen i form av olika narrativ mellan oppositionen och aktivisterna (ibid). Aktivisternas narrativ beskrevs som “victims of escalating regime terror” samtidigt som oppositionen gav narrativet “terrorist” som en benämning på aktivisternas våldsamma protester (ibid).

I artikeln benämner Pantti att det både finns något gammalt och nytt inom framställandet av Syrienkrisen och användningen av källor. Pantti menar att det som är gammalt är majoriteten av det visuella materialet som ges från nyhetsbyråer i väst, vilka erbjuder ett brett utbud av visuella bilder som kan framställas annorlunda av olika media beroende på deras egna tolkning av händelsen och deras politiska agenda bakom produktionen (Pantti 2013, s. 7). Det som anses nytt är variationen av bilder som nyhetsbyråer har förfogande till. Idag erbjuder nyhetsbyråer inte enbart ett diversifierad utbud från deras fotografer och frilansare, utan även bilder som kommer från sociala medier och andra alternativa källor (ibid).

I artikeln framkommer flertalet slutsatser, bland annat att fotografier tagna av amatörer onekligen innehar en viktig roll i den visuella konstruktionen av Syrienkrisen i media. Samtidigt använde nyhetstidningar sig sällan av bilder tagna av amatörer från källor i form av sociala medier. Det förblev även så trots att protesterna utvecklades till ett inbördeskrig. Nationella medier framför även flertalet skillnader av den syriska konflikten och hur nyhetstidningar framställer det som en fråga av moralisk oro genom visuella medel (Pantti 2013, s. 16-17). Studien visar att det som är synligt och osynligt, inom “ny visualitet”, formas utifrån nationella mediernas nivå av professionalitet, etik, bildliga konventioner kopplat till krig samt den bredare politiska och kulturella kontexten i vilken nationell media verkar i (Pantti 2013, s. 18).

2.2 Teori

2.2.1 Lidande långt bort

Den nationella kontexten som media verkar i diskuteras även i Lilie Chouliarakis bok "*The spectatorship of suffering*" (Chouliaraki 2006). Chouliaraki redogör för en visuell teoretisk utgångspunkt riktad till relationen mellan publiken i västvärlden och den avlägsne lidande individen på TV-skärmen. I boken framställs en tolkning av hur lidande porträtteras genom de beslut som görs vid skapande av nyheter och inslag på TV i västländer. Detta i form av ett narrativ som skapas genom ett avlägset lidande i länder som Somalia, Nigeria, Bangladesh, Indien och Indonesien. Händelser som terrorattentaten 9/11 i USA inkluderas också då en fokusförflyttning görs och riktas om till ett land i väst som utsattes av lidande. Chouliaraki hävdar att det skapats en norm i samhället att västliga åskådare har ett ansvar att relatera, hjälpa och agera i förmån för lidande i länder långt bort (Chouliaraki 2006, s. 8). I boken diskuteras även medias etiska roll i generella termer och huruvida media som institution kan skapa ett engagemang av omtanke för den "avlägsne andra" och att television kan skapa en global publik med en känsla av socialt ansvar riktad mot den avlägsne andra (Chouliaraki 2006, s. 10).

Den teoretiska utgångspunkten innehåller tre dimensioner av medial rapportering vilka konstituerar åskådarna som ett publikt subjekt. Den första är *medlidande politik* vilket återspeglar de olika tillvägagångssätt medier och dess semiotiska resurser (i vårt fall artiklarnas tillhörande bilder) skapar en kontext kopplat till relationen mellan publiken och den lidande i TV. Den andra dimensionen, *förvaltningen av sändningstid*, inkluderar tillvägagångssättet som media använder sig av för att frambringa en känsla av närhet till den avlägsna lidande hos åskådarna. Exempelvis vid sändningar av stora välgörenhetsgalor som visar klipp från utsatta områden i andra delar av världen som ligger långt ifrån Sverige där syftet är att få svenska TV-tittare att agera genom att bidra ekonomiskt, eller liknande (i uppsatsens fall; utrymmet konflikten i Etiopien får i svensk nyhetsmedia). Den tredje dimensionen handlar om förvaltningen av en verksamhet på det sättet hur förmedlingen lyckas klara av att hantera åskådarnas *oförmåga* att agera gentemot den avlägsne lidande (Chouliaraki 2006, s. 44).

Dessa tre dimensionerna utgår från en koppling till den “moraliska horisont” som åskådarna innehar inom den mediala diskursen. Sammanhanget i sig har ursprungligen en textuell form innan åskådarna blir medvetna om omständigheterna och deras vilja att agera uppdagas. Följderna av detta påverkas av den *kosmopolitiska arenan* vilka nyhetsrapporteringar verkar på i mindre grad. Detta är en empirisk föreexisterande identitet där texten i nyhetsmedier är “a mode of managing meaning” på och utanför tv-skärmen. Chouliaraki menar att detta är huvudanledningen till att teorier utifrån en social natur inom media har misslyckats då frågan endast adresseras till den kosmopolitiska åskådaren, vilket följs av att medietexter är mer än bara en bild (ibid).

Detta följs upp av Chouliarakis två narrativ inom textskrivande: “post-estetisk” och “den estetiska reflexiviteten”. Dessa två synsätt förstår medial rapportering som en estetisk form som har en oförmåga att adressera innehållet i rapporten som politiskt och etiskt vilket är ett resultat av narrativens utarmade syn av diskurser i visuell media (Chouliaraki 2006, s. 61). Eftersom dessa två narrativ frambringar en form av totalitär syn på makt föreslår Chouliaraki istället en definition av nyhetsrapportering som en symbolisk teknologi av makt som fungerar via nyheter från TV som förser åskådarna med en form av villkorlig frihet. Media har alltså ett val att vara en institution i världen som åskådare kollar på TV via och därmed bidrar media till en förändring inom samhället (Chouliaraki 2006, s. 61).

Genom definitionen av rapportering kommer Chouliaraki in på två analytiska utgångspunkter innehållande kritisk diskursanalys och multimodal diskursanalys. Vid genomförandet av analyser av rapportering möjliggörs ett ifrågasättande av produktionen av nyhetstexten innehållande språk och bild och hur de visuella och lingvistiska artikuleringarna som nyheter tolkar till sändningstid samt på vilket sätt media sammankopplar åskådare och lidande i relation till specifika nyhetsinslag med lidande som huvudfokus. Genom att göra detta möjliggör analysen även identifiering av etiska normer av allmänt agerande som från början var inräknade inom genre av TV-nyheter (Chouliaraki 2006, s. 83).

Lilie Chouliarakis teori om den “avlägsne andra” fokuserar uteslutande på nyhetsrapportering och TV-inslag från länder långt ifrån på TV-skärmen. Trots fokuset på TV kommer teorin i denna uppsats användas på liknande sätt inom Svenska nyhetsartiklar som innehar en annan del av

mediavärlden, det skriftliga, icke-verbala. Genom Chouliarakis antaganden och den ”lidande långt bort” möjliggörs en diskussion kan genomföras med fokus på journalisternas tillvägagångssätt att framställa konflikten i Etiopien och även kring hur lidande och död framställs.

2.3 Mitt bidrag

Denna uppsats genomförs i en förhoppning att belysa forskningsområdet inom visuella internationella relationer och visuell diskursanalys. Fokusområde är på framställningen av en konflikt i en annan del av världen och att sammanlänka den skriftliga diskursen samt hur väl den samspelar med det visuella elementet, bilderna. Genom att applicera Lene Hansens metodologiska angreppssätt inom forskningsfältet i kombination med Lilie Chouliarakis ”Lidande Långt bort” kan jag undersöka rapporteringen kring konflikten i Etiopien som kan fylla en kunskapslucka i nyhetsartiklars konstruktion och ge ett försök till en förståelse till hur media formar diskurser och varför människor protesterar mot att media innehar en ojämlig rapportering.

3. Metod och material

I följande avsnitt kommer beskrivningar och förtydligande av tillvägagångssättet för analysens metodologiska utformning och tillvägagångssätt att göras. Detta följs av presentation av materialet, avgränsningar och urval för att sedan avslutas med en presentation och förtydligande av kodningsstrategin som ligger till grund för analysen av uppsatsens framtagna material.

3.1 Metodansats – Visuell Diskursanalys

Uppsatsens metodologiska utgångspunkt kommer som tidigare nämnts utgå ifrån en visuell diskursanalys. Vid applicering av diskursanalys som metod inom forskningsområdet är det viktigt att ha i åtanke att det finns en del utgångspunkter och teorier att använda sig av. En gemensam utgångspunkt som representeras inom tillvägagångssätten är att förstå hur “språk” och “subjekt” ska förstås. Diskursanalytiska utgångspunkter ämnar till att utforska och klarlägga maktrelationer i samhället, att formulera och kritisera normativa perspektiv och därigenom peka på möjligheter till social förändring (Winther Jörgensen & Phillips, 2000, s. 8).

Studiens utgångspunkt är dels att kartlägga svenska nyhetsartiklars diskurser vid rapporteringen om konflikten i Etiopien, diskursanalysens socialkonstruktivistiska grund passar därför mycket väl in. Artiklarnas språkbruk och diskurser kan förstås och de grundläggande målsättningarna som syftar till att kritisk granska, urskilja och synliggöra dolda maktrelationer inom olika aspekter i samhället, så även i media. Det mångsidiga tillvägagångssättet diskursanalysen har leder däremot till skillnader i utgångspunkter samt uppfattningar. Detta bidrar till forskningsmetodikens diversifierade syften, empiriska fokus och metodologiska angreppssätt (Winther Jörgensen & Phillips, 2000, s. 7-9). Det blir en viktig implikation att mängden tillvägagångssätt för en diskursanalys medför att det inte är möjligt att använda sig av vilken teoretisk ram som helst. Samspelet mellan teori och metod ska snarare ses som en teoretisk och metodologisk helhet vilket skapar utrymme för uppsatsens valda teori vilken kan bidra till en mer objektiv förklaring till forskningsproblemet. Kombinationen av diverse diskursanalytiska perspektiv är en viktig styrka för diskurs, men innehållet av en noga, sammanhängande teoretisk ram möjliggör att perspektiv kan formas och omformas av varandra (Winther Jörgensen & Phillips, 2000, s. 10). Detta är

anledningen till att Lilie Chouliarakis teoretiska utgångspunkt har valts då den fokuserar på visuella medier och samspelar med den visuella diskursanalysen på ett nyanserat plan.

Inom diskursteorin betraktas kunskap inte som en objektiv sanning. Verkligheten ses som en kategoriserad produkt baserat på vår kunskap, kopplat till verkligheten. Genom att synliggöra och gå in mer på djupet i nyhetsartiklarna, kan kopplingar göras till hur vi tolkar och förstår vår kunskap baserat på historiska, kulturella och sociala aspekter, vilka varierar över tid (Winther, Jørgensen & Phillips 2000, s. 11–12). Det är möjligt att en journalist i västvärlden innehar mer kunskap kring händelser i närområdet och mindre kunskap om det som händer långt ifrån.

Diskurser kan uttryckas från flertalet visuella och verbala bilder och texter, de kan vara specialiserade och ickespecialiserade utifrån de praxis som språket tillåter. Mångfalden av former, som en diskurs kan uttryckas i, innebär att *intertextualitet* är viktigt för att förstå en diskurs. Intertextualitet refererar till genomförandet av en studie. Det blir därför viktigt att ha i åtanke att innebörden av en diskursiv bild eller text inte endast beror på *en* text eller bild, utan även utifrån betydelsen som följs av *andra* bilder och texter (Rose 2016, s. 187-188). Genom att konstatera detta ges möjligheten att tänka på visualitet som en typ av diskurs. En speciell visualitet kan till exempel göra olika saker både synliga och osynliga på olika sätt och subjekt kan produceras och agera inom området av synlighet (Rose 2016, s. 188). Inom en diskurs finns det diskursiva formationer som är ihopkopplade. Enligt Foucault kan detta förklaras som ett “spridningssystem” (“systems of dispersion”), genom att de består utav relationer mellan delar inom en diskurs (Rose 2016, s. 188).

Vid genomförandet av en visuell diskursanalys finns det viktiga metodologiska avstamp att ta hänsyn till. För det första är det av yttersta vikt att bortse från subjektiva, förutfattade meningar. Det är viktigt att hålla ett objektivt synsätt på det visuella materialet vid analysen (Rose 2016, s. 205). Varje individuell bild ska analyseras på ett grundligt plan likaså dess kopplingar mellan varje element som finns omkring denna. Detta möjliggörs genom en fördjupning i det visuella materialet och dess tillhörande text (Rose 2016, s. 206). För studien innebär detta att observationerna av diskurser kräver att bilderna och kopplingarna till den tillhörande texten analyseras på ett nyanserat plan för att få fram vad som uttrycks “mellan raderna” och vad som kan anses vara *polysemiska*.

Efter att ha lärt känna materialet kan nyckelteman identifieras. Dessa kan identifieras i form av nyckelord eller återkommande visuella bilder (Rose 2016, s. 206). Olika teman kan få olika betydelse i olika former av sammanhang, bilder och texter (Rose 2016, s. 209). Det är samtidigt viktigt att ha artiklar som inte är regelbundet återkommande i åtanke då även dessa kan få stor betydelse för analysens utfall. För att kunna koda materialet underlättar det med att göra en lista av de valda orden och bilderna och sedan gå igenom alla källor och koda varje gång ordet eller bilden kommer upp. Därefter går det att börja tänka på kopplingar mellan nyckelorden och nyckelbilderna (Rose 2016, s. 206).

3.2 Visuell Diskursanalys - Utgångspunkt

Som uppsatsen tidigare presenterat i avsnittet "Tidigare forskning" har analysens tillvägagångssätt av visuell diskursanalys inspirerats utifrån Lene Hansens artikel "*The visual international politics of the European refugee crisis: Tragedy, humanitarianism, borders*" (Hansen m.fl 2021). En presentation och applicering av artikelns metodik kommer därför göras i följande avsnitt för att ge en mer konkret förklaring till strukturen av uppsatsens visuella diskursanalys och hur denna kommer att genomföras.

Steg ett i Hansens artikel var att forskarna kollade på vilka diskurser som tog form inom beslutsfattande på EU-nivå och hur dessa formulerades i detaljerade rapporter. Genom att göra detta framkom att ordet "tragedi" var ett återkommande begrepp och olika diskurser kring den Europeiska flyktingkrisen tog form utifrån detta (Hansen m.fl 2021, s. 371). I artiklarna återfinns en del uttalanden från ledande organ inom området, däribland från FN. Utifrån dessa artiklar och uttalanden kommer huvudteman och återkommande diskurser belysas och analyseras utifrån artiklarnas texter och bilder.

Från att ha analyserat hur diskursen från dokumenten och uttalanden inom EU, fokuserade Hansens andra steg mot europeisk media inriktat på nationella mottagare i vardera land. Därifrån framkom diskurserna kring att "migranter utgjorde ett hot" mer explicit och att flyktingar konstaterades vara en "hotande massa", som vi även tidigare presenterat (Hansen m.fl 2021, s. 372). Steg två i uppsatsens analys är något sammanlänkat med steg ett då analysen tar avstamp i nyhetsartiklarnas

textuella del. Detta för att ge en överblick i vilka diskurser som används vid framställningen av konflikten och hur dessa uttrycks i nyhetsartiklarna.

Artikeln tredje del var att analysera hur bilderna förmedlade den europeiska flyktingkrisen och ifall de stöttade diskurserna kring “tragedi”, “flyktingar som hot” och “hotande massa”. Författarna konstaterade att det finns en skillnad i objektiva saker såsom, båtar, stängsel och liksäckar, och subjektiva saker, exempelvis “hot” och “offer” vilka visualiseras med hjälp av en mångfald av motiv och visuella tecken och symboler. För att få fram huruvida bilderna representerar samma diskurs som den textuella delen använder författarna sig av metodologiska och teoretiska tillvägagångssätt för analys av hur bilder “pratar”. Det är här den *polysemiska* infallsvinkeln av den Europeiska flyktingkrisen kommer in såväl som distinktionen mellan det som konkret är synligt i en bild (denoted message) och samhällets subjektiva tolkning av bilden (connoted message). Dessa konkretiseringar är hjälpsamma för att förstå hur vissa motiv har en viss status vid representationen av politiska subjektiviteter. I detta steg tas även *förankringen* mellan text och bild in som en viktig förhållning vid en visuell diskursanalys. Detta innebär att en text försöker koppla det som är skrivet till den tillhörande bilden, samtidigt som bilden talar på ett individuellt sätt och kan representera andra saker jämfört med vad texten förmedlar. Bilden måste alltså, som även tidigare diskuterat, analyseras på ett grundligt och nyanserat plan (Hansen m.fl 2021, s. 372-373).

I det tredje steget ligger fokuset mestadels i den visuella delen av de utvalda artiklarna. Det var viktigt vid valet av artiklar att likheter såväl som olikheter identifierades mellan bilderna och texterna och mellan vad som symboliserades direkt från bilden och hur detta tolkades i samhället. Denna del hade blivit komplicerat att genomföra utan någon teoretisk utgångspunkt varav kopplingen till uppsatsens teori blev central för uppsatsens avslutande slutsatser och diskussioner. Återigen är det värt att notera att den analys som ligger till grund i denna uppsats har genomförts utifrån mina egna tolkningar av diskursen och kan variera beroende på vem som genomför analysen.

3.3 Material, urval och avgränsningar

Det huvudsakliga materialet för uppsatsen har utgjorts av nyhetsartiklar från två av Sveriges största dagstidningar, Dagens nyheter och Svenska dagbladet. Dessa har valts ut då de är två av Sveriges största dagstidningar i termer av prenumeranter och räckvidd. I hänsyn till uppsatsens valda metod är tidningsartiklar ett passande val för forskningsområdet.

De valda nyhetstidningarna är speciellt intressanta att analysera då Dagens Nyheter innehar en oberoende liberal inriktning och Svenska Dagbladet en mer oberoende moderat. Artiklarna som utgör analysmaterialet är från Januari 2021 till December 2022. Detta är den period som det skrevs mest om konflikten och perioden som resulterade i en överenskommelse om en vapenvila mellan Etiopiens regering och TPLF-styret i Tigray. Det är även den period då WHO-chefen, Dr. Theodoros Adhanom Ghebreyesus uttalanden uppmärksammades i media. Studien utgår ifrån nyhetsartiklar och exkluderar därmed ledare, krönikor och liknande kategorier.

Med koppling till uppsatsens syfte har urvalet utgått ifrån de artiklar som har ett centralt fokus på konflikten mellan Etiopien och Tigray. I dessa artiklar har jag undersökt hur journalisten väljer att framställa konflikten i form av text och bild. Med hjälp av den redovisade metodansatsen har relevant material tagits fram för att sedan analyseras i en nyanserad inramning med hjälp av uppsatsens teorier från Lilie Chouliaraki och uppsatsens tidigare forskning.

Vid framtagningen av nyhetsartiklarna var fokuset på Dagens Nyheter och Svenska Dagbladets fysiska tidningar. Att inte ta in onlineversionen av tidningarna var en praktisk del då jag hade tillgång till de fysiska arkiven via en tidningsdator och kom därmed runt alla betalväggar. Samtidigt möjliggjorde detta att en analys fokuserat på konstruktionen av tidningarnas artiklar kunde genomföras. Vid sökningen använde jag orden "Etiopien och Tigray" följt av tidningens namn och en tids filtrering från januari 2021 till december 2022. Genom detta fick jag fram totalt 40 artiklar som innehöll något utav sökorden. De artiklar som inte innehöll någon bild uteslöts för relevansen till uppsatsens forskningsområde.

3.4 Kodningen

För att genomföra en konsekvent kodning av uppsatsens material utformades en kodningsstrategi i anknytning till uppsatsens syfte, metodansats och teori. Detta var användbart då det var många artiklar att gå igenom vilket innebar att det blev viktigt att göra en systematisk och konsekvent kodning av materialet under hela processen och samtidigt inneha samma fokus på alla artiklar. Då uppsatsens metodologiska avstamp inspirerats av Lene Hansens visuella diskursanalys utgick kodningen från hennes tillvägagångssätt - identifiera vilka diskurser som tar form i den textuella delen och hur bilderna representerade diskurserna.

Inledningsvis identifierades ett flertal kategorier och teman i artiklarnas text i anknytning till uppsatsens syfte och frågeställning. Därav bestod kodningen inledningsvis av ordval, humanitär benämning, disposition och avlägset lidande. Dessa teman utvecklades och omorganiserades efterhand som materialet bearbetades och andra mönster kunde därmed utläsas. Slutligen blev de huvudsakliga teman för diskursen: *Humanitär katastrof* och *Avlägset lidande* vilka tar avstamp i uppsatsens frågeställningar.

I den visuella delen av diskursanalysen togs teman ut kopplat till hur bilderna "pratar" och hur dessa kunde analyseras utifrån *Humanitär katastrof* och *Avlägset lidande*. Denna delen var en abstrakt del av processen där den *polysemiska* infallsvinkeln av analysen togs in vid tolkandet av vad som konkret var synligt på bilden och bildtexten till bilden. Genom detta tredje steg av analysen möjliggjordes att en analys av den subjektiva tolkningen av bilden samt sammanlänkningen mellan valet av bild och vad som faktiskt framkom från texten, tas in.

3.5 Metodologiska överväganden och forskarens roll

Som framkommer från avsnittet är en visuell diskursanalys ett tolkande metodologisk tillvägagångssätt. Därav finns flertalet tolkningar och avstamp att utgå ifrån vilket så även är fallet vid genomförandet av följande analys. Med andra ord kan uppsatsen replikeras och utfallet av analysen kan skiljas något med en annan forskares glasögon. Däremot är det fortfarande viktigt att vidhålla att analysverktygen använts konsekvent och tydligt för att uppnå intersubjektivitet. Dessa kriterier har uppmärksammats även i denna uppsatsen och alla steg av analysen redogörs noggrant.

Vid genomförandet av en diskursanalys är forskarens uppgift inte att ta ut vilken diskurs som representerar sanningen, snarare att undersöka *hur* denna sanning representeras och framställs i materialet (Winther Jørgensen & Phillips, 2000, s. 28). Följande uppsats ämnar därmed, med avstamp i Lilie Chouliarakis teori om "Lidande långt bort", att undersöka på vilket sätt svenska nyhetstidningar representerar lidande och konflikter långt bort. Med hjälp av en visuell diskursanalys kan studien utarma vilken diskurs som förs i både det som anses synligt och osynligt i artiklarnas bilder och texter och hur dessa diskurser uttrycks.

4. Resultat och analys

I följande del av uppsatsen kommer analysen av det använda materialet som samlats in under studiens gång att presenteras. I samband med detta strävar jag efter att undersöka och reda ut forskningsfrågorna och uppfylla syftet för arbetet. Under analysens gång har jag tagit mig hjälp av Lene Hansens metodologiska tillvägagångssätt för en visuell diskursanalys och Lilie Chouliarakis teori om “Lidande långt bort” samt tidigare forskning inom ämnet. Från de metodologiska avstampen, teorierna och tidigare forskning inom ämnet har en del generella principer tagits i beaktning för att möjliggöra att en relevant analys genomförs med uppsatsens forskningsfrågor och syfte i fokus. Utifrån dessa överväganden har den visuella diskursanalysens fokus klargjorts på hur visuella diskurser kan förmedla en händelse, i vårt fall konflikten i Etiopien. Det blir därmed viktigt för analysen att tänka på följande faktorer; vad säger artikelns textuella del och vad förmedlar bilden? Vilket sätt är artikeln konstruerad? samt hur lidande och död framställs i artiklarna genom de diskurser som förs i artiklarna.

Utifrån Chouliarakis teori ämnar uppsatsen till att uppmärksamma om det i artiklarna går att urskilja formuleringar kring konflikten som ett sätt att frambringa en känsla av medlidande till tidningarnas läsare utifrån artikelns konstruktion och val av bilder. Vidare kommer analysen att undersöka ifall konflikten konstrueras på ett sätt så att läsarna känner ett ansvar till att relatera och vilja till att hjälpa de lidande människorna i konflikten.

4.1 Medias framställning av konfliktens diskurs

Den första delen i analysen var att ta ut vilka diskurser som fördes i nyhetsartiklarna och hur dessa konstruerades genom ordval och fokus. Vid undersökningen av hur konflikten framställs i Svenska Dagbladets och Dagens Nyheters artiklar är det tydligaste mönstret att konflikten innehar en sammanstötning mellan två perspektiv av diskursen kring att konflikten är en *Humanitär katastrof* som kantas av svält och övergrepp. Detta framkommer upprepade gånger i båda nyhetstidningarnas artiklar. I Dagens Nyheter synliggörs detta tydligt då det myntas att svältkatastrofen är ett upprepande från 1980-talets svält i Etiopien då världskändisar uppträdde tillsammans i en “Live Aid” konsert med syfte att samla in pengar till den svältkatastrof som utspelade sig på den tiden. Samtidigt återfinns det å andra sidan av den humanitära diskursen där Tigray och TPLF betraktas

som en fiende från den Etiopiska regimens- och från Eritreas håll. Annorlunda uttryck innehar nyhetsartiklarna en diskurs med fokus på Tigray och tigraner som ett “hot mot övriga landet och dess allierade” samtidigt som de blir offer för den svältkatastrof som blivit en konsekvens av stridigheterna mellan parterna.

“Organisationen Läkare utan gränser (MSF) rapporterar under torsdagen att personal hade bevittnat etiopisk militär skjuta ihjäl fyra civila i regionen” (Ur SvD 27/03-21 “FN: Män tvingades våldta familjemedlemmar”).

“Efter valet ansåg Tigray inte längre att regimen i Addis var legitim, och i Addis underkände man i sin tur Tigrays legitimitet. Därmed var vägen mot krig utstakad. TPLF noterade stora truppöflyttningar mot provinsen och kastade den första stenen när de attackerade en armébas utanför Mekele under natten till den 4 november. Abiy svarade med en invasion av provinsen” (Ur DN 07/06-21 “Det skoningslösa kriget har åter drabbat Tigray”).

“Milisgrupper med band till Etiopiens armé har vid flera tillfällen i november och december på ett systematiskt sätt dödat civila tigreaner... Konflikten i Etiopien inleddes i november 2020, då regeringsstyrkor intog Tigray. I somras återtog Tigreanska folkets befrielsefront (TPLF) flera fästen i bland annan Tigray, för att sedan inleda en offensiv mot regeringsmakten i Addis Abeba” (Ur SvD 17/12-21 Larm om nya övergrepp i krigets Etiopien: Dödas systematiskt”).

Dessa meningar ovan visar exempel på hur sammandrabbningar mellan inbördeskrigets aktörer båda har en stor del i konflikten och utgör ett hot mot varandra. Från start var det TPLF agerande som ledde till ett utbrott av konflikten, samtidigt som etiopiska styrkor utför upprepade övertramp mot de mänskliga rättigheter då konflikten breder ut sig mot civila. Detta visar även på hur civila blivit offer för konflikten i lika stor, om inte större, grad som militära. Det tredje citatet visar motsättningarna ytterligare då artikeln först tar upp de övergrepp som etiopiska styrkor utför mot tigreaner samtidigt som det berättar hur TPLF gör anspråk på Etiopiskt mark. Genom rubrikerna går det även att utläsa att konflikten varit våldsam och brutal då uttryck som “det skoningslösa kriget” och “larm om nya övergrepp” används vilket bygger upp ett medlidande till krigets offer. Den huvudsakliga humanitära diskursen tar uteslutande störst plats i artiklarna på ett sätt som får

läsaren att betrakta konflikten som en uppgift för omvärlden och som är högst politiserad enligt följande citat:

“...står inför en omfattande svält om inte omvärlden agerar, och det nu”. (Ur Svenska Dagbladet 27/5-21 “FN varnar på nytt för att krisen i Tigray förvärrats”).

“Det behövs akuta åtgärder för att förebygga riskerna för hungersnöd” (Ur Svenska Dagbladet 27/5-21 “FN varnar på nytt för att krisen i Tigray förvärrats”).

“Händelseutvecklingen i området är typisk för en i dag allmänt accepterad uppfattning inom biståndsvärlden: Svält är inte en ekologisk företeelse utan har ekonomiska och politiska förklaringar” (Ur DN 11/07-21 “Svälthotet lika illa som när världen slut upp i Live Aid”).

“Hungersituationen är en av många på afrikas horn som har förutsättningarna att bli den värsta i modern tid” (Ur DN 29/04-22 “Brist på mat tvingar sjukhus i Tigray att skicka hem patienter”).

“Nästan en miljon människor riskerar alltså att dö om de inte får mat. Lika många som dog i Etiopien under den stora svälten i början av 1980-talet. Då mobiliserades en hel värld för att undsätta de nödställda i Tigray” (Ur DN 11/07-21 “Svälthotet lika illa som när världen slöt upp i Live Aid”).

Citaten ovan visar olika benämningar för hur konflikten framställs som en *Humanitär katastrof*. En likställning eller till och med värre benämning av katastrofen tas upp som en jämförelse med tidigare svältkatastrofer i landet. En form av fokusförflyttning finns även med då läget i Tigray med ett stort antal människor som riskerar att dö av svält, endast är en i ett långt led av svältkatastrofer inom den afrikanska regionen. Den tredje meningen tar även upp hur mycket inflytande politiken har inom bistånd och kan vara en följd av politiska beslut och får in ett politiskt humanitärt perspektiv inom diskursen. I samband med en *Humanitär katastrof* som kantas utav *svält* och *övergrepp* förekommer även en diskurs kring huruvida den humanitära hjälp från diverse

hjälporgan har lyckats att ta sig fram till de drabbade områden eller ej och hur detta påverkar den redan allvarliga svältkatastrofen i Tigray:

“-Det är oerhört viktigt att de humanitära insatserna kan fortsätta och de gör de...” (Ur SvD 02/10-21 “Hungerkris i Tigray för över fem miljoner”)

“... förnekar att det finns hinder för humanitär hjälp att nå fram till de utsatta..” (Ur SvD 17/04-21 “FN varnar för fövärrat läge i krigshärjat Tigray”).

“Samtidigt har endast 14 procent av det uppskattade hjälpbehovet kommit fram till regionen sedan mitten av juli” (Ur SvD 16/10-21 “Undernäring ökar i Tigray”).

“Detta är anledningen till att hjälporganisationer larmat om att de inte får tillträde till berörda områden och om att försändelser med livsmedel stoppas vid vägspärrar” (Ur DN 11/07-21 “Svälthotet lika illa som när världen slöt upp i Live Aid”).

Här ser vi exempel på hur diskursen skiftar fokus från att ta avstamp i den viktiga innebörd som de humanitära insatserna kan medföra följt av att det faktiskt fungerar till att endast en bråkdel av hjälpen kommit fram och att hjälporganisationerna rapporterar om svårigheter med att få fram förnödenheterna till ändamålet. Det råder alltså en ovisshet kring informationen om de humanitära insatserna som når media är trovärdig eller ej. Genom citaten ovan framkommer även att utan hjälp från övriga delar av världen kommer utloppet av denna konflikt bli förödande. Det går även att läsa mellan raderna att det till en viss grad är omvärldens ansvar och uppgift att bidra till att konsekvenserna av konflikten inte blir så katastrofala som de förutspåddes att bli.

4.2 Den visuella gestaltningen av diskursen

Nästa steg i analysen är att urholka huruvida bilderna som används i artiklarna stödjer de förda diskurserna och tar ut de huvudsakliga symbolerna och tecknen som visualiserar och förmedlar konflikten i Etiopien. I denna del kommer analysen beröra aspekten kring vad som är konkret synligt och på vilket sätt samhället tolkar bilden. Vidare kommer detta analyseras i relation till den

humanitära diskursen kring Tigray som ett “hot mot övriga landet och dess allierade” och som offer för svältkatastrofen som regionen befinner sig i idag.

Den första symbolen och de mest förekommande bilderna som visualiserar konflikten i Etiopien som en *humanitär katastrof* är de bilder på kvinnor och barn som blir symboler för konfliktens största offer. Dessa bilder är tagna utifrån olika vinklar, vissa är tagna nära på individer och andra är tagna lite längre ifrån på en grupp kvinnor. Konnotationen av dessa bilderna sammankopplas till Chouliarakis första dimension kring *medlidande politik* då dessa bilder skapar en medkänsla för läsaren i Sverige att känna medlidande för kvinnorna och barnen som blivit offer för konflikten. Bilderna av kvinnor och barn är övervägande tagna vid tillfällen då svårt sjuka barn får vård och mamman till barnet ser orolig och bekymrad ut. Detta skapar en medkänsla och vilja att hjälpa personerna på bilden samt ett tecken på att den humanitära hjälp som är ämnad till de mest utsatta kommer fram.

Bilderna av kvinnor i större grupper symboliserar vidare en kontrast i hur konflikten stöttar den humanitära diskursen av kvinnor som offer och en sårbarhet hos dem och därav är de i behov av (manlig/västlig) skydd (Hansen m.fl s. 377). Detta går även i linje med Chouliarakis syn på medias framställning av lidande långt bort vilket skapar och stödjer diskursen kring konflikten som en svältkatastrof.

Figur 1 (Bild från Dagens Nyheter 29/4-22 “Brist på mat tvingar sjukhus i Tigray att skicka hem patienter”).

Figur 2. (Bild från Svenska Dagbladet 30/06-21 “Rebeller uppmanar till fortsatt kamp i Tigray”).

Figur 3. (Bild från Svenska dagbladet 27/02-21 “Stor massaker i norra Etiopien”).

Den andra återkommande symbolen är bilder med förödelse och förstörda militära medel. Dessa bilderna symboliserar de katastrofala konsekvenserna av konflikten och återkopplar till både diskursen kring att Tigray är ett *“hot mot övriga landet och dess allierade”* och diskursen kring konflikten som en *svältkatastrof*. En bild (Figur 4) är på en demolerad stridsvagn som befinner sig mitt ute i öknen med begränsad växtlighet och där boskapsdjur går framför två män vilka antas vara ägarna. Denna stridsvagn symboliserar krigets kapacitet till förstörelse, där ingen tar ansvar över konsekvenserna. Dessa visuella symbolerna återkopplar även till diskursen kring konflikten som en *svältkatastrof* då ingen tillstymmelse av växtlighet är direkt synlig och där boskapsdjurens existens är avgörande för Tigrays befolknings överlevnad. Den andra återkommande bilden (Figur 5) från en brand i vad som kan antas vara från en bilverkstad då bildäck ligger i högar utanför, stödjer diskursen kring Tigray som ett *“hot mot övriga landet och dess allierade”*. Frånvaron av samhällshjälp i form av brandkår eller liknande från regeringen är uppenbar då personerna i bilden ger ett lugnt intryck utan panik och där närvaron av bränder är ett vanligt förekommande händelse.

Figur 4. (Bild från Dagens Nyheter 06/07-21 *“Det skoningslösa kriget har åter drabbat Tigray”*).

Figur 5. (Bild från Svenska Dagbladet 04/11-21 “Milis: Addis Abeba kan falla inom kort”).

Den tredje och sista symbolen som representerar konflikten och diskursen kring en *humanitär katastrof* i artiklarna är användningen av bilder på den nödhjälp som blir avgörande för bekämpningen av svältkatastrofen som drabbar människorna i Tigray. Denna symbolen för den humanitära diskursen närmre diskursen kring konflikten som en svältkatastrof och blivit högst politiserad från båda parterna. Enligt rubrikerna går det att utläsa att *svältkatastrofen* drabbar miljontals, men i bilderna visas endast ett fåtal personer. Dessa foton där det endast är några få

personer som visas och tar del av nödhjälpen bidrar till en destabilisering av mängden människor i nöd och diskursen kring *svältkatastrof* då detta inte visualiseras på ett specifikt plan utan mer abstrakt där mängden proviant symboliserar den stora befolkningen. Trots diskussionerna huruvida nödhjälpen kommer fram till ändamålet eller ej, visar användningen av dessa typer av bilder ett form av bevis på att hjälpen når fram. I led med Chouliarakis teori kring lidande långt bort har det skapade narrativet av lidande och död i Etiopien och Tigray bidragit till en mobilisering i länder längre bort som går ihop på ett kosmopolitiskt plan för att rädda människorna som faller offer för svältkatastrofen som blivit konfliktens största konsekvens.

Figur 6. (Bild från Svenska Dagbladet 02/10-21 “Hungerkris i Tigray för över fem miljoner”).

Figur 7. (Bild från Svenska Dagbladet 02/04-22 “Första nödhjälpen på länge på väg till Tigray”).

4.3 Jämförelse av konfliktens symboler

Vid jämförande av de tre representerade symbolerna som identifierats genom den visuella diskursanalysen visas både likheter och olikheter mellan de tre symbolerna i förhållande till den humanitära diskursen som förs vid framställandet av konflikten. Artiklarna är både artikulerande i den textuella delen samtidigt som bilderna som används är mångtydiga och uttrycker diskurserna på diversifierande sätt. Två av symbolerna innehåller tydliga drag där de som faller offer för konflikten är i stort behov av kosmopolitisk hjälp från omvärlden i form av bistånd och vård för att överleva hungern samtidigt som det är konfliktens militära konsekvenser som bidragit till *svältkatastrofen*. Bilderna på kvinnor och barn som får vård blir en symbol för konfliktens offer med en känsla av sårbarhet och hopplöshet då de inte har någon inflytelse på konflikten. Samtidigt visar bilderna på kvinnor i grupp en kollektiv sårbarhet och sammanhållning inom denna gruppen som är viktig för samhällets överlevnad och framtid. Bilderna på bränder och militära förstörelser är en av de mer tydliga symbolerna för konflikten då dessa är polysemiska eftersom de direkt visar konsekvenserna av konflikten samtidigt som de visar landskap utan växtlighet vilket är grunden

till svältkatastrofen som konsekvens. De sista och viktigaste symbolerna på proviant som fraktas i stora volymer från hjälporganisationer symboliserar en kolonial paternalism och destabilisering av landets egen förmåga att lösa konflikter och omhändertagande av sina invånare.

5. Avslutning

5.1 Slutsatser

Utifrån den genomförda analysen har uppsatsen uppfyllt sitt syfte att urholka på vilket sätt Svenska nyhetstidningar framställer olika händelser som sker på olika platser i världen med fokus på afrika och Etiopien. Språket som förs i artiklarna har granskats och identifiering av diskurser har gjorts. En djupgående analys av artiklarnas bilders mångtydighet har genomförts och därmed har slutsatser formulerats kring hur Svensk Nyhetsmedia väljer att skildra konflikten mellan Etiopien och Tigray. Därmed kommer ett försök till att ge konkreta svar till uppsatsens initiala frågeställningar att ges och lyder som följande:

- På vilket sätt framställer svensk nyhetsmedia konflikten mellan Etiopien och Tigray?

Utifrån uppsatsens visuella diskursanalys framkom att svensk nyhetsmedia framställer konflikten mellan Etiopien och Tigray som en avlägsen *humanitär konflikt* som främst drabbar folket i Tigray. Det uppenbarades även att båda parter inte är helt tillfredställda med huruvida Tigray ska vara en del av Etiopien eller ej. Denna diskurs öppnar därmed upp för en mångtydighet vilken kan formas beroende på vilket perspektiv som åskådaren av artikeln innehar. Vid konstruktionen av artiklarna i nyhetsmedia kombineras många gånger bilder på lidande i differentierade former, bilder på kvinnor i grupp, kvinnor som tar hand om sina svårt sjuka barn, bilder på militära förstörelser och bränder samt bilder på livsviktiga förnödenheter som är nyckeln till krigets offers överlevnad. Denna framställning går i linje med Chouliarakis teoretisering av hur medier i väst framställer lidande i länder långt bort i syfte till att få åskådarna som tar del av dessa nyheter att agera och hjälpa de utsatta människorna. Svenska Dagbladet och Dagens Nyheter har en liknande konstruktion i artiklarna som många gånger var konsekvent i valet av text och bild.

- Vilka diskurser återfinns i Svenska Dagbladets och Dagens Nyheters nyhetsartiklar med fokus på konflikten i Etiopien och Tigray?

Utifrån de artiklar som analyserats har diskurser kring “offer” präglat konflikten i olika bemärkelser och att konflikten urartat och blivit en *humanitär katastrof* som drabbar den civila befolkningen värst. Å ena sidan är det Etiopien som faller offer för Tigray då de anser att TPLF är en utmanare till regimen och destabiliserar den demokratiska anda som Abiy Ahmed inledningsvis gav hopp om. Samtidigt är det tigreaner som faller offer för den svältkatastrof som blivit en konsekvens av stridigheter, brist på mat och svårigheter för nödhjälp från hjälporganisationer att få fram hjälpen i tid. Sammantaget är den visuella diskursen att kriget drabbat de civila hårdast och är i stort behov av kosmopolitisk hjälp för att klara av den svältkatastrof som regionen befinner sig i efterdyningarna av kriget.

- Hur framställs lidande och död i tidningarnas visuella rapportering?

Genom att både Dagens Nyheter och Svenska Dagbladet använder sig utav bilder på svårt sjuka och undernärda barn, kvinnor som är i behov av hjälp och militära förstörelser framställs lidande som en symbol för konfliktens konsekvenser. Avsaknaden av bilder på död grundas i att det är känsligt material att ta med i tidningsartiklar. Detta bidrar till att fokuset ligger på lidande i de bilder som används i artiklarna istället. Dessa är samtidigt mångtydiga och lidandet symboliserar även potentiella dödsfall i form av avsaknaden av folk i bilderna och de militära förstörelser vilka även civila blivit offer för. Konfliktens dödlighet tas snarare upp i den textuella delen av artiklarna i högre grad än i den visuella.

5.2 Avslutande diskussion

Denna uppsats har granskat Dagens Nyheter och Svenska Dagbladets nyhetsartiklar med fokus på konflikten mellan Tigray och Etiopien som tog sin start i november 2020. Språket som analyserats i artiklarnas textuella del, i kombination med bilderna har möjliggjort att en kartläggning kring hur två av Sveriges största dagstidningar skildrar konflikten och konstruerar diskursen *humanitär katastrof* genom artiklarnas ordval och bildval. Detta har jag gjort med utgångspunkt i Lene Hansens tillvägagångssätt av en visuell diskursanalys med Lilie Chouliarakis teoretiska utgångspunkt till “Lidande långt bort” som hjälpmedel för att urholka sambanden mellan teori och vardaglig diskursiv tillämpning i nyhetstidningarna.

Sammanfattningsvis har den genomförda analysen visat vilka diskurser som återfinns i Svensk Nyhetsmedia kopplat till konflikten mellan Etiopien och Tigray i de valda tidningarnas nyhetsartiklar. Diskursen kring att konflikten är en *humanitär katastrof* tar sig i uttryck utifrån två huvudsakliga sätt; (1) båda parterna utgör ett hot mot varandra som drabbar inte bara militära tillgångar och medel utan även civila i form av våldsamheter, övergrepp och svält, samt (2) frågan om humanitär hjälp blivit mer komplicerad och politiserad då uppgifter kring om den humanitära hjälpen från omvärlden kommer fram eller ej är svårtolkade och en form av desinformation inom området uttrycks. Den visuella delen av analysen stödjer till viss del det som framkommer från den textuella delen men är i högre grad mångtydig och symboliserar i huvudsak konflikten utifrån de civilas lidande. Därmed går det även att konstatera att valet av bilder som journalisterna gör stödjer Lilie Chouliarakis teoretiska utgångspunkt kring konstruktionen av "Lidande långt bort" inom svensk nyhetsmedia. Genom att endast analysera två av Sveriges dagstidningar ger dessa antaganden däremot en något snäv generalisering och om utrymmet för analys av fler dagstidningar fanns hade en mer grundlig generalisering möjliggjorts. Samtidigt är de analyserade dagstidningar sveriges största vilket fortfarande visar hur diskursen generellt sett ser ut inom svensk nationell nyhetsmedia.

Genom de resultat och slutsatser som framkommit från analysen är det återigen värt att benämna diskursanalysen som metodologisk utgångspunkt möjliggör en bred mångtydighet av de artiklar som analyserats i uppsatsen. Resultatet från analysen som varit till hjälp för att besvara uppsatsens frågeställningar går att ifrågasättas då artiklarnas diskurs analyserats endast utifrån en konflikt och ett begränsat urval av teoretiskt ramverk, metodologiskt utgångspunkt och begränsat material. Det är därmed rimligt att anta att resultatet hade sett annorlunda ut om en annan metodologisk utgångspunkt eller teoretiskt ramverk hade applicerats på materialet. Däremot har jag under arbetets gång bibehållit objektivitet vid både inhämtningen av material och utförandet av analysen utifrån uppsatsens avgränsningar och förutsättningar.

5.3 Vidare forskning

Visuell diskursiv forskning är ett område inom internationella relationer som är både brett, men samtidigt ett smalt forskningsområde. Därför krävs ytterligare utveckling och forskning inom

området. Vid framtagningen av materialet till analysen var utbudet av artiklar något begränsat då endast två dagstidningar användes och informationen som angavs var många gånger likgiltiga. Det kan därför inom framtida forskning i relation till konflikten i Etiopien vara av relevans att ta in fler nyhetstidningar inom Sverige för att utarma på- och ge en djupare förståelse för hur svensk media som institution framställer konflikter som utspelar sig långt ifrån. Detta för att belysa och ge förståelse för fler dimensioner inom media och media som institution. Vidare forskning hade även kunnat göras i en bredare kontext genom att göra en komparativ jämförande studie kring två händelser som utspelas samtidigt på två olika platser i världen för att på så vis få in ett jämlikhetsperspektiv inom medias framställning av konflikter. För att utveckla forskningsområdet ytterligare och ge ett mer internationellt perspektiv kan en analys genomföras på liknande konflikter utifrån fler länders nyhetstidningars artiklar och rapportering.

I samband med att Etiopien och Tigray ingått ett fredsavtal och vapenvila kan det antas att den humanitära katastrofen som regionen befinner sig i hamnar i skymundan för kriget i Ukraina som tar mycket fokus från andra katastrofer som utspelas i världen i svensk nyhetsmedia. I takt med att den visuella världen utvecklas och sprider information snabbare än någonsin blir det därmed viktigt att fortsätta uppmärksamma konflikter som utspelas långt bort. Visuell forskning inom området blir även allt viktigare framöver för att granska media som institution och bredda förståelsen för bilders betydelse vid rapporteringen av nyheter och konflikter i världen.

6. Referenser

6.1 Elektroniska källor

BBC, 2022. *Ukraine attention shows bias against black lives, WHO chief says*. [Elektroniskt]
<https://www.bbc.com/news/world-61101732> Hämtdatum: 2022-11-15

FN, 2021. *Svalt och sexuellt våld hotar Etiopiens kvinnor*. [Elektroniskt]
<https://fn.se/aktuellt/ovriga-nyheter/svalt-och-sexuellt-vald-hotar-etioopiens-kvinnor/> Hämtdatum:
2022-12-19

Nationalencyklopedin, 2022. *Etiopien*. [Elektroniskt]
<http://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/lang/etiopien> Hämtdatum: 2022-11-15

Nationalencyklopedin, 2022. *Syriska inbördeskriget*. [Elektroniskt]
<http://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/lang/syriska-inbördeskriget> Hämtdatum: 2022-11-10

The Guardian, 2022. *“Colour of the skin” WHO chief hits out over Tigray crisis indifference*.
[Elektroniskt] <https://www.theguardian.com/world/2022/aug/18/tigray-ethiopia-conflict-crisis-who-chief-hits-out-over-global-indifference> Hämtdatum: 2022-11-15

6.2 Tryckta källor

Chouliaraki, Lilie, 2006. *The Spectatorship of Suffering*. 1 uppl. London, New York: Sage Publications, Limited

Hansen Lene, Rebecca Adler-Nissen and Katrine Emelie Andersen (2021). 'The visual international politics of the European refugee crisis: Tragedy, humanitarianism, borders', *Cooperation and Conflict*. doi:10.1177/0010836721989363

Pantti, M. (2013) Seeing and Not Seeing the Syrian Crisis: New Visibility and the Visual Framing of the Syrian Conflict in Seven Newspapers and their Online Editions. *JOMEC Journal* 4, 1–22.

Roland Bleiker, *Mapping visual global politics* i Bleiker, Roland (red.) *Visual Global Politics*. 1 uppl. London New York: Routledge. s. 1-28

Rose, Gillian, 2016. *Visual Methodologies.: An Introduction to Researching with Visual Materials*, London: Sage Publishers. s. 186-219

Winther-Jørgensen, Marianne – Phillips, Louise, 2000. *Diskursanalys som teori och metod*. Lund: Studentlitteratur.

6.3 Artiklar

Esbjörnson, Erik, 2021. ”Det skoningslösa kriget har åter drabbat Tigray”, *Dagens Nyheter*, Rapportageartikel. 2021-07-06

Esbjörnson, Erik, 2021. ”Svälthotet lika illa som när världen slöt upp i Live Aid”, *Dagens Nyheter*, Nyhetsartikel. 2021-07-11

Esbjörnson, Erik, 2022. ”Brist på mat tvingar sjukhus i Tigray att skicka hem patienter”, *Dagens Nyheter*, Nyhetsartikel. 2022-04-29

TT-AFP Reuter, 2021. ”FN: Män tvingades våldta familjemedlemmar”, *Svenska Dagbladet*, Nyhetsartikel. 2021-03-27

TT-Reuters, 2021. ”FN varnar för förvärrat läge i krigshärjat Tigray”, *Svenska Dagbladet*, Nyhetsartikel. 2021-04-17

TT-AFP, 2021. ”FN varnar på nytt för att krisen i Tigray förvärrats”, *Svenska Dagbladet*, Nyhetsartikel. 2021-05-27

TT, 2021. ”Hungerkris i Tigray för över fem miljoner”, *Svenska Dagbladet*, Nyhetsartikel. 2021-10-02

TT-AFP, 2021. ”Undernäring ökar i Tigray”, *Svenska Dagbladet*, Nyhetsartikel. 2021-10-16

TT-AFP, 2021. "Larm om nya övergrepp i krigets Etiopien: Dödas systematiskt", *Svenska Dagbladet*, Nyhetsartikel. 2021-12-17